

DIALOG
čtvrtletník dětí a mládeže
TALENT drama studia

Od Eriky
Rozhovor
Zaměřeno na skupinu
Hlas mladé generace

DIALOG
čtvrtletník dětí a mládeže
TALENT drama studia

Povídka
Poezie
Povídání za šera

listopad 2024

Žijeme stereotypem?

Úvodník

Kategorie a vzorce chování nám od dávnověku pomáhají přežít. Zjednodušují svět a my se tak můžeme rychle rozhodovat. Jelikož jsou pro nás vzorce důležité, může se stát, že je intuitivně a nekriticky přijímáme jako fakt. Ze zjednodušení světa vycházejí předsudky a stereotypy – správné holčičky nevzdorují a rády si hrají s panenkami, správné matky nepracují, správní muži nikdy nepláčou. Ale co když jim je smutno?

text i obraz - Janek Poláček, 19 let

1

V tomto čísle pro vás psali:

Erika Merjavá
ředitelka TALENT drama studia

Hana Sršňová
členka souboru Vosí hnízdo

Janek Poláček (19 let)
člen souboru Vosí hnízdo

Tereza Vlasáková (16 let)
členka skupiny Rozmach

Barbora Moravcová (10 let)
členka skupiny Ohnivák

Redakční rada: Erika Merjavá, Hana Sršňová, Janek Poláček, Magdalena Tvrdá **Grafická úprava:** Hana Sršňová **Textová korektura:** Hana Baráková
Foto: Dušan Prouza **Web TALENT drama studia:** www.talentedrama.cz, na webu je Dialog volně k prohlížení a ke stažení.
Dobrovolné příspěvky na tvorbu čtvrtletníku Dialog můžete používat na účet č. 2101067297/2010. Do pozn. napište: Dialog
Mnohokrát děkujeme: MČ Praha 10, Mládež kraje, Rada dětí a mládeže Praha, MŠMT ČR, TALENT drama studio, z.s., Baby Office, s.r.o., Hana Krejčí Müllerová, Natálie Kaňková, Mia Růžová, Jana Kleknerová, Alice Němcová, Věra Heřmánková

Dialog, četnost vydávání: 4x do roka, 5. číslo, 25.11.2024, Praha, vydavatel: Hana Sršňová, Svatoslavova 385/35, Praha, 140 00 evidenční číslo: MK ČR E 24631

14

7.12.2024

19:00 Kočky v plastu

Autorské představení skupiny XOXO

20:00 Já

Autorské představení souboru Vosí hnízdo
v klubovně Vzletu

15.12.2024 v 18:00

Črty VFT

Autorské čtení z Dialogu a debata
v klubovně Vzletu

1.2.2025 v 19:30

Já

Autorské představení souboru Vosí hnízdo
v klubovně Vzletu

Akce

Ehje ašer ehje

Od Eriky

Myšlení člověka se otáčí mega rychlými obrátky, když nad ním visí Damoklův meč. Neví, kdy na něj spadne, kde sekne, rozřízne, přepálí. Ale nemusí se jenom utéct, jak to učinil Damoklés. Může také zůstat stát a sledovat, co se bude dít. Možná ani není nebezpečný, vyvolává pouze strach, aby mohl rozseknout. Pro letošní autorskou tvorbu Talentu je Damoklův meč nasycen vzdorem.

Kolik obsahů v sobě ukrývá slovo vzdor. Smutků, strachů, utrpení, naděje. Celou historii lidstva i osobní úděl člověka. Protože vzdor je obrácenou stranou stereotypu. A chtě-nechtě, všichni žijeme v stereotypech, škatulkování, hodnocení, souzení, odsouzení, strachu, samotě, bolesti. A vzdor je chtít se z těchto uzavřených neprodyšných stěn vymanit. Říct ne, mám právo, nechci. Nejsem chybou v systému, kterou je třeba opravit. Nejsem tím, za co mě pokládají, čím mě chtějí mít. Nejsem plodem stereotypu. Jsem, jak jsem.

Jak lehce, a nemilosrdně ubližujeme ve víře vlastní pravdy. Jak těžký rozsudek cítí člověk nad sebou, když se stává v očích druhých chybou. A jak velkou vůli, statečnost a odvahu musí projevit, aby přesto šel dál, nepoddal se a žil.

Když se v starozákonní knize Exodus Mojžíš ptá Boha v hořícím keři, jaké je jeho jméno, Bůh odpoví: Jsem, který jsem (Ehje ašer ehje). Prostě Jsem. A každý člověk má jméno Jsem. Jsem je prosto všech značkování, škatulek a souzení. Jsem nemůžeš vymezit a soudit, protože pouze je. O co méně bolesti ve světě by bylo, kdybychom se na každého člověka dívali čistě, prostě, se špetkou zvědavosti a zájmu. Bez toho, jaký by měl být a co od něj očekávám. Vidět, kdo přede mnou stojí s celým svým vnitřním světem, vesmírem, obsahem. Já jsem. Ty jsi. A mezi námi je vztah. Dynamický, plný zaujetí a touhy poznat, kdo proti mně stojí. Něco, co mi můžeš nabídnout jen ty a já tobě. Nebylo by stereotypů, odsuzování, vymezování, a tím ani utrpení a válka. Protože moc by člověka neměla za co chytnout, polapit a tahat za pačesy. Ehje ašer ehje.

Erika Merjavá

autorské čtení
z DIALOGU

TALENT
drama studio

VSTUP VOLNÝ

15.12.2024

v 18:00

v klubovně Vzletu

(Holandská 1, Praha 10)

Z důvodu kapacity se hlase na info@talentdrama.cz

13

2

Údělem unést je úděl svůj

Tobiáš je veřejně aktivní mladý člověk. Není lhostejný k současným společenským problémům a snaží se v nich veřejně angažovat. Kromě studia produkce na FAMU se věnuje produkci ve Vršovickém divadle MANA. V nejbližší době ho čeká odjezd na natáčení dokumentu do Gruzie na téma Seznamování queer lidí v homofobním prostředí.

Studuješ filmovou produkci na FAMU. Proč jsi se rozhodl pro film a produkci?

Už odmalíčka jsem cítil, že mě baví natáčet, nebo obecně tvořit. FAMU byla pro mě automatická cesta.

Zároveň se primárně pohybuji v divadelním prostředí. Na přijímačkách na FAMU se mě ptali, proč nejdu na DAMU. Tam mě napadla otázka, proč vlastně, když je mi divadelní prostředí přirozeně bližší? Ale možná právě proto. Tím, že je mi divadlo bližší, je pro mě film méně dostupný a možná proto více lákavý. Na produkci mě zajímalo spojení praktické organizační složky s uměleckou. Spojování racionálního s uměleckým světem.

Jak se díváš na svůj vývoj od přání stát se hercem, přes filmovou režii až ke studiu filmové produkce?

Cesta k tvorbě byla z nouze ctnost. Se čtveřicí kamarádů jsme spolu v nejtětlejším dětství trávili čas a nudili se. Říkali si, co bychom mohli dělat. Napadlo nás, pojďme něco natočit. Šlo o zabíjení volného času, ze kterého se postupně stal koníček. A stejně to bylo u divadla. Ty jsi začínala a říkala tátovi, že ti chybí v kroužku kluci. On nás do Talentu poslal se slovy: „Běžte, třeba vás to bude bavit“. Nakonec mě to chytlo.

Proč jsi se nakonec od herectví odklonil?

Když jsem přišel do Talentu, začalo mě hrání hrozně bavit, v pěti-šesti letech jsem si říkal: “Já budu herec”. Ale tím, že se pohybuji i v profesionálním divadle, mohl jsem vidět odvrácenou stranu herectví. Člověk už nevidí jenom hvězdy, supr role, velká natáčení. Ale také strašnou dřinu, která za tím stojí. Množství lidí, kteří to chtějí dělat, a jsou v tom třeba i dobří, ale nedostává se jim příležitostí. To mě od herectví odradilo a posunulo z pozice před kamerou nebo na scéně dozadu za kameru a do zákulisí.

Hraješ v amatérském divadelním spolku Sumus. Proč jsi si ponechal hraní?

Baví mě to. Ale právě u amatérského divadla, kde zůstává jen čistá radost z hraní. Je oproštěno od všeho, co mě od hraní odradilo. Že se musím někde nabízet, snažit. Není tam žádná ambice se někde prodat, prorazit, proslavit, nebo získat na základě toho další role.

Radost je základem pro tvořivost.

To vidím i ve škole. Když mě spolupráce s konkrétním režisérem nebo režisérkou neseďí, přestává mě to bavit, těžko hledám smysl na tom dělat. Když vyprchá radost, i tvoření jde hůř.

Máš ve filmu stejnou radost z tvorby, jako v divadle?

Pro mě byla FAMU deset let meta, až modla. Vůbec jsem se nedíval za horizont. Ale čím déle tam jsem, tím méně vím, co dál. A čím déle se pohybuji v divadle, které jsem si myslel, že jednou opustím, tím méně si dokážu představit, že bych se ho vzdal. A zároveň mě baví film. Ale možná trochu jinak, než jsem si myslel. Když jsem do školy nastupoval, měl jsem za to, že budu točit velkofilmy. Teď mě víc láká dokumentární prostředí, menší projekty. Jenže jak si tím vydělat na živobytí? Na jednu stranu přesně vím, co mě baví, na druhou stranu je mi jasné, že se z toho neuživím. Je to zvláštní rozkol.

Jak pracuješ s bodem nevědění?

Vždy, když nad tím začnu přemýšlet, dostanu paniku. Pomůže mi pak se zaměřit na to, co je teď. Co mě teď zrovna baví, co chci dělat, můžu dělat. Můj děda, básník a lékař, má krásnou krátkou báseň Úděl. Říká se v ní: „Údělem unést je úděl svůj. Tak ho pozvedni. Je k neunesení? Ještěže nosí se po jednom dni.“ Uklidni mě, když si vzpomenu, že i můj úděl se nosí po jednom dni. Z delšího horizontu zkrátit na to, co teď dělám, co mě baví a neřešit, jestli mě to za pět let uživí. S tím jsem vstupoval do projektu, který jsem natočil vloni. Že chci a musím točit a neřešil jsem, jestli je to pro mě prospěšné do budoucna z hlediska mé práce nebo kariéry. Ono se to zkrátka vyvrbí.

Kdyby ses podíval za 15-20 let na sebe, kde se vidíš?

To byla první otázka, kterou jsem dostal na dílně na FAMU. Přišla na mě řada a bylo mi trapné říct, že nevím. Došlo mi, že vůbec takto neuvažuju. Nezajímá mě to. Jestli to bude víc u divadla nebo u filmu, nebo třeba úplně někde jinde, vůbec netuším.

Rozhovor

s Tobiášem Frýdlem, naším absolventem, studentem 3. ročníku produkce FAMU, synem faráře Husova sboru ve Vršovicích a produkčním Vršovického divadla MANA

3

Zázraky pátečních večerů

Hanka Sršňová a Erika Merjavá se ve společném lyricko-filozofickém povídání u společného stolu na sklonku pracovního týdne snaží pítit po otázkách dětského pohledu na svět, dramatické vysokošilovské pedagogiky, přesahu dětského vnímání, pedagogiky a dramatiky směrem k dospělým, společnosti a světu. V prostoru plném otázek, kde se mohou objevovat i malé zázraky.

Jak se děti dívají na svět?

Děti samy od sebe cítí, že jsou ještě „nehotové“, a proto jsou neuvěřitelně pokorné. Mají neustále doširoka otevřené oči, překvapené a objevující. Dávají najevo, že ještě neví. Jsou plně údivu, očekávání a hledání. Kdežto dospělý už má vybudované zajeté vzorce chování a je velmi těžké mu je nabourat. Ale dítě je plně otevřené objevovat svět.

Co znamená přijímat dítě? Týká se respektu? Naslouchání? Nebo třeba plnění přání?

Přijetí je vytvoření prostoru, ve kterém se mohou odehrávat věci se vším, kým člověk je. To neznamená, že by všechno bylo dobře.

Máme slabosti i stinné stránky. Tma a světlo tvoří jeden celek. Ale když někoho přijímáme, tak to není přece jen pro jeho dobré stránky, ale přijímáme jej i s jeho veškerými stíny a neduhy, které v sobě má.

Jakou roli má v dětském světě pedagog?

Učitel je autoritou pro dítě a proto nese obrovskou odpovědnost. Co předává a jak se chová, dítě velmi ovlivňuje a tvaruje. Jestli a jak jsou autoritou přijímané je pro ně sebeurčující.

Jak může pedagog přispět k tomu, aby se dítě cítilo přijímané? Je to o tom, kolik pozornosti mu věnuje?

O pozornosti to myslím až tolik není. Jde především o upřímnost. Děti nemají rády faleš. Dokonce spíš snesou, když se k nim někdo chová “zle”, ale je autentický, než když jedná falešně. Když je dospělý neautentický, neumí přiznat svou vinu a slabosti, dělá se dokonalým, a zároveň jedná z pozice autority, přenáší svou vinu na dítě. Protože dítě mu věří a veškeré slabosti a selhání autority bere dítě na sebe.

Takže jde o to jednat s dětmi autenticky?

Ano. Když se autority snaží působit dokonale a bezchybně, tak je jako dokonalé a bezchybné děti budou brát, protože jim věří. A když pak autorita řekne dítěti, že je třeba zlé nebo chybné, dítě to vezme jako fakt, protože mu to řekla dokonalá osoba, která “ví” jak to je, nebo jak to má být. Dítě převezme jeho postoj a začne si budovat sebeobraz na tom, jak ho vidí rodič nebo učitel.

Myslíš si, že je možné si upřímnost a zvědavost udržet i v dospělosti? Já jsem přesvědčená, že ano, ale myslím si, že hodně lidí to vzdá.

Vyskočil (Prof. Ivan Vyskočil, zakladatel KATaP DAMU a Dialogického jednání, pozn. Hanky) nám vždycky říkal: „Nebuďte hotovi. Člověk není nikdy hotov.“ To je dětský pohled. Jak jsem říkala, dítě se na svět dívá nehotovými očima, kdežto dospělý je zavře. Určí, že je hotovo.

V tu chvíli ztrácí zájem o svět a o vše, co nabízí. Oslepne a začne ho zajímat prestiž, peníze, věci na povrchu. Když se chcete vrátit zpátky k pohledu dítěte, využívají se cvičení na vnímání, znovujobjevování vjemových impulsů. Dotýkáte se například listů, vnímáte hmatem, snažíte se pociťovat vůni, díváte se na detaily. Všechny tyto vjemy v člověku probouzejí dětství, prvotní objevování. Zda je to měkké, jakou má barvu, vidět, jak slunce září ve větvích stromu. Údiv, prvotní dětský pohled. Když člověk práskne dveřmi a konec, svět mu nemá co nabídnout. Pouze se zavírá do bubliny vlastních představ bez interakce s vnějším světem. Jakoby tím říkal: „Já jsem bůh. Já vím.“ Ale Bůh je i jinde. Všude. I mimo mě. Ve světě, v každé větvičce, nebi, kontaktu. Neznamená to, že člověk nemůže mít na něco názor, naopak, názor, určitý postoj je důležitý, ale že svůj názor neustále reflektuje, podrobuje zkoumání a novým pohledům. Dívá a ptá se.

Spousta dospělých má nějaký názor, ať už politický nebo jiný, který si utvořili kdysi dávno na základě nějaké skutečnosti, co jednou zažili, a když se jich zeptám proč ten názor mají, tak najednou vyskočí, jako bych je přistihla.

„Já to tak měl vždycky, to jsou mé zásady, tak to cítím!“ „A proč?“ „Bylo to tak vždycky.“ Ale je to tak pořád?

Svět se neustále proměňuje, my se vyvíjíme. Jak si můžu být jistá, že ta má jedna pravda bude pořád platit?

Měli bychom se neustále ptát.

Když člověk nemění názor, stagnuje. Je zabarikádovaný ve svých pravdách a iluzích. Jak říkáš, člověk se mění, přicházejí nové situace. Proto bychom měli zkoumat, reflektovat. Nezůstat stát na jednom místě.

Pokračování příště...

Ptala se Hana Sršňová, odpovídala Erika Merjavá

Povídání za šera

12

Zklamání.

Vzpomínám na dětství na ty krásné časy
“Už víš kdo dá ruku ti k” – “šiji”.
není ti něco? bolí mě u patra.
v dálce vlak, jak sebe přežiji?

Jsem teď Pan Vážný, páč smutek se káže
tu kněz, jež to všechno bez kuráže
když je ti zima, nikdy nedokáže.
Pomoc si...

Jsem teď Pan Důležitý, neb strach se káže
tu prorok, on všechno bez kuráže
když je ti do spaní, nikdy nedokáže.
Pomoc si...

Jsem teď Pan nikdo, protože nic
tu prorok, kněz jež to nic
když se probouzíš, nikdy nic.
Pomoc si...

Janek Poláček, 19 let

V současné společnosti se od lidí chce, aby ve všem měli hned jasno. Jakoby člověk neměl právo nevědět.

Vnímám tlak společnosti, že když člověk už teď nepracuje na svém skvělém životě, který bude mít za deset let, marní čas. Ale nenechávám se tím znervóznět. Lidé mají pocit, že už teď musí vědět. Když si představím, že můj táta farář se jednou stane ředitelem divadla. Že se z Vysokého nad Jizerou přestěhuje zrovna na faru, kde pod barákem je divadlo a on se pak stane jeho ředitelem. Nebo dědův život, podobně náhodně se dostal k práci venkovského lékaře. Oba se v tom absolutně našli. Celé to bylo random.

Pomáhá ti v tom přístupu víra?

Určitě. To, že existuje nějaká entita, která má cestu pro člověka připravenou, naplánovanou a člověka po ní vede, aniž by věděl jak, je výchozí bod v mém životě... Myslím tato perspektiva.

Jak to souvisí se svobodou člověka? Aktivním ovlivňováním a rozhodováním o svém životě. Jak vnímáš tento paradox?

To se vůbec nevylučuje. Věřím, že člověk je svobodná bytost, která se může sama rozhodovat, ale zároveň věřím, že rozhodnutí nejsou nahodilá. Právě ve zpětném pohledu člověk dokáže pozorovat momenty, které definovaly jeho cestu.

Co pro tebe znamená reflexe, sebereflexe? Dívání se do sebe, na své kroky, životní i osobnostní?

Líbí se mi název knížky (kterou jsem ale zatím nečetl), knižního rozhovoru Erika Taberyho se Zuzanou Čaputovou Neztratit se sama sobě. Je pro mě důležité, když se snažím dívat zpětně na své kroky, vnímat autenticitu v tom, co jsem dělal, jak jsem se choval. Když se vrátím zpátky k otázce, kde budu za 15 let, tak bych byl jen rád, aby mi to, co jsem dělal, dávalo smysl. Abych se neztratil sám sobě. Nezačal někde pracovat nebo tvořit jen proto, že člověk musí, nebo ze setrvačnosti, že si něco stanovil, nebo musí něčeho dosáhnout. Vždycky se v těch krocích obhájit, že jsem je dělal z radosti, dobré vůle, nebo s dobrým úmyslem. Taky si někdy dojdou k tomu, že jsem sledoval nějaký svůj zistný zájem. To je pro mě bod sebereflexe, kdy si řeknu, že jsem se nezachoval úplně správně.

Ve tvém dokumentu Víra v barvách duhy, který získal Cenu Jana Opletala, představují zástupci církve vstřícný pohled k různým LGBT otázkám. Proč jsi se rozhodl projekt natočit?

U nás v rodině, přestože jsem z věřící rodiny, nikdy LGBT nebylo téma ani problém. Ale vnímal jsem v médiích hluboce zarytou představu, že se křesťanství s queer světem vylučuje. I někteří lidé si hned tátu faráře zaškatulkovali, co si o LGBT tématech myslí. Pak bylo hezké říct: Ne, proč? Když je člověk z věřící rodiny, nebo farář, proč by to mělo automaticky znamenat, že se vůči těmhle tématům vymezuje? Znáám desítky farářů, kteří s LGBT absolutně nemají problém. Tak jsem chtěl ukázat, že víra a LGBT svět se nemusí vylučovat. Ukázat pozitivní pohled. Často mi pak bylo vyčítáno: No jo, ale to není objektivní, máte tam jenom jednu stranu. Ale já myslím, že diskuze ve veřejném prostoru na téma církev-homosexualita není objektivní, je jednostranná. Když se v médiích potřebuje ukázat “křesťanský” pohled na LGBT, přijde tam Duka a jemu podobní, a ometou to lidem o hlavu. Takže do jednostranné diskuze se dokument snaží vnést druhý pohled a ukázat, že paleta názorů, i v církvích, je širší.

Co pro tebe znamená stereotyp a vzdor?

Celý ten projekt byl pro mě takový vzdor. Točil jsem ho ze vzteku. Znovu jsem si přečetl další článek, kde se nějaký farář vyjadřoval negativně k LGBT, znovu jsem četl ty biblické “argumenty”. Ale když člověk zná spoustu lidí, kteří to vidí jinak, tak ho šlve tento jednostranný postoj. Z mé strany šlo o vzdor, narušení stereotypního obrazu, který často předkládají média. Vzdor byl pro mě hnací motor.

Narušením stereotypu vzniká nový stereotyp, který je zase třeba narušit. Jak vnímáš koloběh stereotyp - vzdor?

To je docela zajímavá úvaha, že jednou by byl svět, kde jsou všichni představitelé církve tak tolerantní, až to všem bude lézt na nervy... Skoro by mě zajímalo se do takového světa podívat. Ohledně stereotypu a vzdoru - lidský mozek je nastavený, že si věci zjednodušuje, aby byl člověk schopen vstřebat informace, které k němu tečou. Ale je fajn si být toho vědom. Pro mě je důležité si to uvědomovat, ale pořád se proti tomu snažit bojovat. Stereotyp je zjednodušení. A právě umění se snaží ukázat širší obzor, paletu možností, víc věci zasadit do určitého rámce. Každého člověka je možné snadno onálepkovat, odsoudit, někam zařadit. Ale, když se na člověka podíváme blíž a poznáme všechny jeho motivace, věci se nám ukazují daleko míň jednoznačné. Takže měli bychom se snažit nabourávat si v hlavě stereotypy a připomínat, že svět je pestřejší.

Zajímají tě veřejné věci. Jsi společensky aktivní.

Pro mě je to stejně přirozené jako pro pasivní lidi nic nedělat. Když se vrátím k dědovi, říkal, že poezii píše z přetlaku, že prostě musí, že je to jeho ventil, možnost se vyjádřit, vyventilovat své pocity. Je to obecně platné, nebo mělo by být, u všech, co tvoří. Je jedno, jestli točí, píšou, hrajou, tančí. Ale vychází ze sebe. Jde o prostředek k vyjádření se. Proto jsem natočil Víru v barvách duhy. Kdybych to neudělal, už bych neusnul.

Miluji tě

nemůžu spát a tak nějak přemýšlím že možná záleží mu na mě,
 když ochoten je po mém boku stát a tolik úsilí vkládat do mě,
 proč ale trápit by se měl když jsem jen další problém,
 ten hlas v hlavě mi zazněl že tohle zavání jen dobrem,
 ale co když ztratí zájem a opustí mě hned,
 protože si musí projít bojem a co když zbyde jenom led,
 svoje srdce sice chráním moc
 ale neprosím se o pomoc,
 další den a další noc já už nevím co je cnost,
 proč se mnou on chce být když z dálky já ho nevolám,
 on možná o mě chce se bít a já už zkrátka neodolám,
 dotyk jeho jak oheň hřeje, ale jo to vážně to co on si přeje?
 hlava křičí utíkej ale srdce se ho drží,
 tak mi ale neříkej že se ti všechno mlží,
 já snažila se tomu bránit a necítit co cítím teď,
 já snažila se sebe chránit ale ty jsi zbořil moji zeď,
 já už nevím co mám dělat přemýšlím furt dokola,
 že musíš ze židle se zvedat aby nastala ta poklona,
 já vážně snažím se to vybojovat ale srdce říká jen ty slova spoj,
 tebe přece nejde nemilovat já prohrála jsem tenhle boj...
 a teď už nevím co mám dělat když nevím kam jít dál,
 a už mě nebaví jen koledovat a snažit se přežít tenhle zmar,
 já už kašlu na pravidla i když vím že jsem jen dítě,
 roztahuju moje křídla a říkám ti že miluji tě...

Tereza Vlasáková, 16 let

Proč si myslíš, že má církev problém s LGBT?

Popravdě to nechápu. Asi těch důvodů bude víc. Určitě to souvisí s nějakými stereotypy. Třeba u starší generace, která se narodila v době, kdy homosexualita byla trestná. Vyrůstali v prostředí, které je formovalo a změnit to v sedmdesátí a více letech je těžké. A pak je část lidí, která vychází z nějaké představy o tom, jak to Bible říká, jak se ti lidi chovají, jak to Bůh s nimi zamýšlí atd. Mají ucelenou představu a připuštění, že to může být jinak, by znamenalo celou řadu věcí, které by se jim narušily. Museli by přehodnotit svůj pohled na svět, víru. A toho spousta lidí není schopna. Souvisí to s větším otevřením svého rámce vnímání.

Asi jde o strach. Přijít o iluzi bezpečí.

V kostele máme jednu paní, která je docela výrazně proti. Drží se křečovitě své představy. Pro ni, pokud by měla připustit, že gayové nejsou tak hříšní, jak si myslí, by šlo o otevření celé řady dalších otázek, šlo by o připuštění barevnějšího pohledu na svět, musela by připustit, že se může mýlit.

Jak přijali vaši tvůj coming out?

Nejlépe jak mohli. Bylo to na Silvestra v koruně, když jsme byli v karanténě. Chtěl jsem, aby do nového roku vstoupilo moje nové já. Bylo to naprosto spontánní. Přišel jsem za nimi, někdy po půlnoci, a oznámil jsem jim to. Oni řekli, že děkují za zprávu a bylo to.

Ulevilo se ti? Spousta lidí řeší velký stres, jak to přijme rodina, společnost.

Tím, že pocházím z tolerantního prostředí jsem předpokládal, že problém nebude. Přiznání souvisí s mojí autenticitou. Nechtěl jsem mít pocit, že jako syn rodičům něco tajím. Pro mě bylo důležité, aby věděli, na čem jsou. Ale ano, určitě jsem cítil úlevu!

Jak vnímáš svoji generaci?

Jsem rád, že patříím ke generaci, která se narodila do svobody. Je pro mě zajímavé dívat se na to z pozice mých sourozenců. Protože mezi mnou a tím nejmladším je už skoro dvacet let. To je už jiná generace. Když to vztáhnu zase k otázce LGBT, tak se mi vybavuje situace, kdy se má mladší sestra ptala mámy, co některým vlastně vadí na queer lidech? Máma se jí to snažila vysvětlit. Ale sestra to vůbec nedokázala pochopit a doted' to nechápe. Je krásné vidět, že dnešní děti se mohou i v České republice narodit do prostředí, ve kterém už ani nepochopí, co komu může vadit na tom, že se dva lidé milují.

Jaká je tvoje nejdůležitější hodnota, podle níž se řídíš?

Asi lidskost. Vždy vidět za lidmi jejich osudy, se svými pohnutkami. Neškatulkovat a nesoudit příliš rychle.

Na závěr. V Talentu jsi strávil jedenáct let. Talent rovná se...

Vem to do hry.

Děkuji za rozhovor.

Erika Merjavá

Tobiáš Frýdl

student produkce FAMU, produkční Vršovického divadla MANA

5

10

Šepot z lesa

Povídka

Běžím po noční krajině. Nade mnou září hvězdy, a měsíc se odráží od hladiny jezera. Sednu si na kládu. Jakoby stromy mluvily, jakoby stromy šeptaly. Spadne hvězda. Mmm... Co si přát? Aha. Už to mám! Přeji si tajemství, které nikomu neřeknu, které bude uschované v mojí mysli. Navěky. Sundám si boty a vstoupím do ledového jezera. Ucítím písek. Hebký písek. Voda se rozčeří. Na hladinu jezera dopadne velká bílá labuť. Upraví si peříčka, která se jí během letu rozcuchala a pak se vydá na nekonečně dlouhou cestu jezerem. Podívám se pod sebe. Už ji vidím zase. Tu dívku s havraními vlasy a černýma očima jako uhlí. Tu dívku, která ví víc, než si kdo myslí. Vystoupím z vody. Vezmu si boty a vydám se na cestu. Běžím lesem. Nevšímám si jak mi trny ostružiní a větve stromů bijí do nohou a do rukou. Měsíc mi svítí na cestu. Jako paprsky prosvěćují koruny stromů až ke mně. Vyběhnu z lesa. Pak už neběžím. Les a jezero nechám za sebou. Vejdou do pole. Procházím mezi obilím, které tady daleko za městem nemá kdo sklidit. Mezi čerstvými klasy, ze kterých už nikdy nebude chléb. Jdu po poli, přede mnou svítí měsíc. Je tu ticho. Ale stejně slyším šepot z lesa.

Barbora Moravcová, 10 let

9

Co na téma souzení a odsuzování říkají děti 11-13 let ze skupiny Lotrandovci

Zaměřeno na skupinu

Lidé se chovají každý den jinak. Podle toho, jakou mají náladu, zda jsou smutní, šťastní... Taky podle toho, co už dřív zažili. Třeba v dětství je někdo urazil, nebo něco nepěkného zažili. Když je někdo na někoho zlý, nebo někoho uráží, právě něco zlého zažil a nechce být jediný.

Vilda

Podle mě by se ostatní odsuzovat neměli, protože nám by také nebylo příjemné, kdyby nás někdo odsuzoval za to, jací jsme. Zažila jsem to na vlastní kůži a příjemné to opravdu nebylo. Sama se občas bojím, že když něco neudělám přesně podle požadavků, budou mě za to ostatní soudit. Taky mi vadí, když někdo odsuzuje mé přátele a rodinu. Protože vidím, jak jsou pak zranění. Odsuzování je věc, která ve svém způsobu kritizuje jaký jsi, a co děláš "špatně".

Johanka

Myslím si, že rozsuzovat lidi bez toho, abyste věděli, jak to mají, je nespravedlivé. V angličtině je takové pořekadlo: You have to walk a mile in their shoes to judge them. Což znamená: musíš ujít míli v jejich botách, abys je mohl soudit. Myslím si, že je to pravda. Musíte vědět, co zažili dřív, než je budete soudit. Třeba zažili v životě něco nedobrého a teď se takhle chovají.

Frederick

Abychom mohli někoho soudit, museli bychom se nejdříve vžít do člověka, kterého soudíme. Nikdy totiž nevíme, jak to ten člověk myslel, co se mu stalo, nebo co si myslí. Nebo když chceme někoho soudit podle toho, jak vypadá, jak mluví. Musíme si říct, jak je nám, když někdo soudí nás.

Filip

Já si myslím, že když někdo někoho soudí, tak s něčím není v pohodě. Může mít různé problémy doma, ve škole, jinde. Každý něco, nebo někoho soudí. Ale někdo to říká nahlas a někdo ne. Mně přijde, že když to někdo říká nahlas, snaží se být zajímavý, středem pozornosti. Na někoho to zabírá, na někoho ne. Na mě moc ne, ale každý je jiný. Myslím si, že každý někdy někoho soudil nebo soudí. Ať už kamarády, rodiče, učitele, spolužáky, ale klidně i lidi, které potkáváme na ulici. Ale podle čeho je soudíme? Muže to být barva vlasů, stylu oblečení, bot, nebo třeba jak se kdo líčí. Já většinou soudím lidi podle toho, jak se chovají.

Emma

6

Lidi soudí, protože jsou sami se sebou nespokojeni. Když jsi se sebou spokojený a nějaký žárlivý člověk vidí, že ty jsi spokojený a on ne, rozzlobí ho to. Myslím si, že souzení lidí patří k lidstvu. Nikdo není spokojený se vším. A když na vás někdo narazí a začne vás urážet a soudit, třeba kvůli vzhledu, nebo kvůli tomu, co nosíte, musíte si říct: No a co. A nic si z toho nedělat.

Tonča

Proč vlastně lidi odsuzují druhé, když neví, jak se jiní cítí, nebo jak přemýšlí? Často si spousta lidí řekne, že někdo vypadá jinak, že je divný. Proč to vlastně lidé dělají? Když se nad tím zamyslím, občas to taky dělám. Jenže proč? Dokazujeme si tím, že jsme lepší? Dodává nám to nějaké sebevědomí? Měli bychom si uvědomit, než někoho začneme odsuzovat, že ne každý je stejný a neexistuje nikdo perfektní. A taky se zamyslet, jestli by se nám líbilo, kdyby nás někdo odsuzoval.

Blanka

Ani nevím, proč někoho posuzuji. Asi jsem nad tím ještě nikdy nepřemýšlela. Dělám to většinou, když se mi něco, nebo někdo nelíbí. Je to vlastnost, kterou my lidi bohužel máme. Není to správné. Ale každý člověk to někdy dělá. I já to dělám, i když vím, že je to špatně. Je to v podstatě zlovyk, který všichni (nejspíš) děláme každý den.

Bára

Podle mě je odsuzování špatně, protože, jak jsi říkala, Eriko, nikdy nemůžeme vědět, co se děje tomu druhému v hlavě. Já s tebou úplně souhlasím. Už jsem zažila odsuzování a myslím, že ho všichni zažili a zažijí. Je mi to nepříjemné a nemám to ráda. Přece není vždy jen něco dobře a zbytek špatně. Nejhorší pro mě je, když mě odsuzuje někdo blízký. Třeba sestra, nebo kamarádka. Když mě někdo odsuzuje, jsem smutná. Co když to nevidím stejně jako oni, co když je víc správných odpovědí. Abych byla upřímná, já sama také hodně soudím lidi podle jejich vzhledu a dalších věcí. Ale snažím se to nedělat. Je to velmi zajímavé téma a dá se o tom hodně přemýšlet.

Anais

7

...na téma VZDOR

Zamčená ve svém věku. Pod zámek společně se svými stereotypy, co ke mně patří. Ne, patří jen k tomu věku. Ale co dělat, jsme v tom zase spolu. Já a stereotypy, kvůli věku, kvůli rokům, kvůli létům, kvůli měsícům... Proč ne kvůli sluncím? Aha, protože to s tím nesouvisí. Jasně.

Klára Domšová, 15 let

Představ si, že jsi jiný. Cítíš se jako ryba mezi opicema a nic nemůžeš udělat proti tomu. Jsi zvláštní. Ten divnej mezi ostatníma. Rozepiš se... prosím něco vymysli, nakresli a třeba něco slož. Hlavně ať je to podobný tomu, co tvoří ten druhý. Ten vedle tebe. Koukni na něj. Prohlédni si ho od hlavy až k patě. Křič! Řvi! Vydávej jakékoli zvuk, ale nepřestávej! Všiml si tě? Ne? Tak znova a znova a ještě hlasitěji! Ani se nezastavuj, nedýchej, jen ječ, vřískej a... pořád nic...? Vzdej se, běž domů a nech, aby se to zítra opakovalo. Opozář se to potlačit. Na to ty nemáš právo. Cože? Že tě to bolí? Ale ne. Křučej a pokračuj.

Lea Csampai, 17 let

Mám pocit, že tobě, vám, dospělým, mně nadřazeným, musím vzdorovat jen z toho důvodu, že nade mnou máte moc. Mám nutkání vám vzdorovat, protože máte moc neustále mi říkat, že něco dělám špatně. Říkám špatně, všechno na mně je špatně. Mám nutkání vzdorovat autoritě, která, jak jsem si za posledních pár let uvědomila, není neomylná, nemá vždy pravdu, nedělá vše jen pro mé dobro. A přesto pořád říká, že já jsem špatně, že já lžu, že si vymýšlím. To ve mně vzbuzuje vztek. A vztek je téměř synonymem vzdoru, nebo ne? Takže ano, myslím si, že mám právo vzdorovat, říkat, že tvůj názor je nesprávný. Proč se tváříš, že jsi neomylný? Vševedoucí? Co ti, podle tebe, tuto neomylnost dává? Tvůj věk? Tvé zkušenosti? Mám právo ti vzdorovat, vám vzdorovat, vzdorovat autoritě. Protože i přes vaše zkušenosti jste, nenalhávejme si, stejně tak ztraceni jako já. Víte toho stejně jako já. Ale nejsi stejně bezmocný jako já. Všechnu moc nade mnou, mou budoucností, držíš ty. Nade mnou. Mou budoucností. A proto mám nutkání vzdorovat.

Emma Tillová, 18 let

8